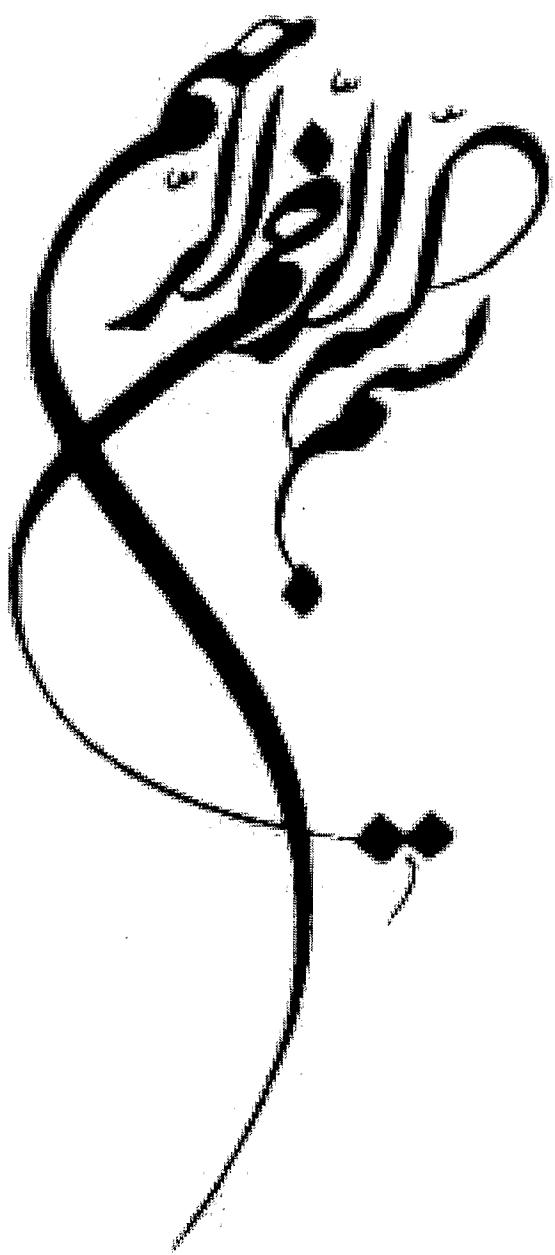

~~WILLO APPA~~
WILLYO

WILLYO

۸۸/۱/۱۰ ۸۸۸
۸۸/۱/۲۵

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده علوم

گروه شیمی

پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد

(گرایش آلی)

عنوان:

تهییه مشتقات جدید زانتن حاوی هسته نفتوکینون

استاد راهنما:

دکتر ایوب بازگیر

استاد مشاور:

دکتر خسرو جدیدی

نگارش:

زینب نوروزی تیسه

شهریور ماه ۸۷

۸۸/۱/۲۱

۱۱۲۳۵۳

تاریخ .....
شماره .....
پیوست .....

دانشگاه شهید بهشتی

بسمه تعالیٰ

«صور تجلیسه دفاع پایان نامه دانشجویان دوره کارشناسی ارشد»

ان ۱۹۸۳۹۶۳۱۱۳ اوین

۲۹۹۰۱:

بازگشت به مجوز دفاع شماره ۱۳۸۷/۶/۴ مورخ ۲۰۰/۲۴۳۳ داوران ارزیابی پایان نامه خانم زینب نوروزی تیسیه به شماره شناسنامه ۹۴۹۰ صادره از تهران متولد ۱۳۶۱ دانشجوی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته شیمی - شیمی

آلی

با عنوان :

تهییه مشتقات جدید زانتن حاوی هسته نفتوکینون

به راهنمائی:

دکترا ایوب بازگیر

طبق دعوت قبلی در تاریخ ۱۳۸۷/۶/۳۰ تشکیل گردید و براساس رأی هیأت داوری و با عنایت به ماده ۲۰ آئین نامه کارشناسی ارشد مورخ ۷۵/۱۰/۲۵ پایان نامه مذبور با نمره ۱۹,۴ و درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

۱- استاد راهنما: آقای دکترا ایوب بازگیر

۲- استاد مشاور: آقای دکترا خسرو جدیدی

۳- استاد داور: آقای دکترا محمد باقر تیموری

۴- استاد داور و نماینده تحصیلات تكميلی: آقای دکترا پیمان صالحی

ناچیز تر از آن است که تقدیم را شایسته باشد، ولی مطابق مرسوم و به پاس ارج نهادن به زحماتی که
جیرانشان هرگز برایم میسر نخواهد بود تقدیم می دارم به:

روح پاک پدرم

که همه چیز از او و از آن اوست

مادرم

که سایه اش بر سرم همه مهر است و نشارم به پایش همه شرم

خواهرانم و خانواده هایشان

که به دستانم رفاقت، به چشم‌مانم صداقت و به قلبیم مهربانی بخشیدند

دکتر بهفر

که بذل محبتیش نهال دانشم و شمع وجودش چراغ راهم شد

تقدیر و سپاس

حمد و سپاس یگانه هستی بخش توانا را که مرا تکیه بر نامش غروری جاودانه است.

تقدیر و سپاس از جناب آقای دکتر بازگیر استاد راهنمای گرانقدر و بهترین معلم زندگی ام که

همواره رهین منتش می باشم.

با تشکر از جناب آقای دکتر جدیدی که قبول زحمت کرده و مشاوره این پایان نامه را پذیرفتند.

با تشکر از جناب آقایان دکتر صالحی و دکتر تیموری که قبول زحمت کرده و داوری این

پایان نامه را پذیرفتند.

با تشکر و سپاس از تمامی اساتیدی که تاکنون زحمت آموختن مرا تحمل کرده اند و وامدار

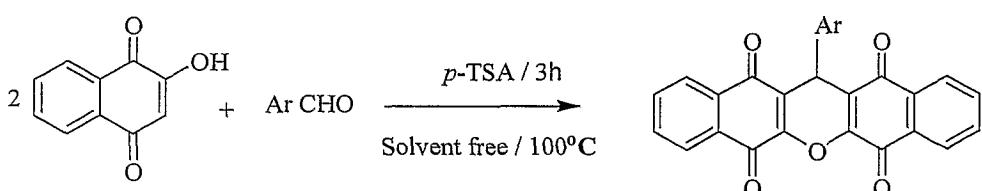
دانش گرانمایه شان هستم.

و با تشکر از همه دوستانی که مرا تا به این لحظه یاری نمودند

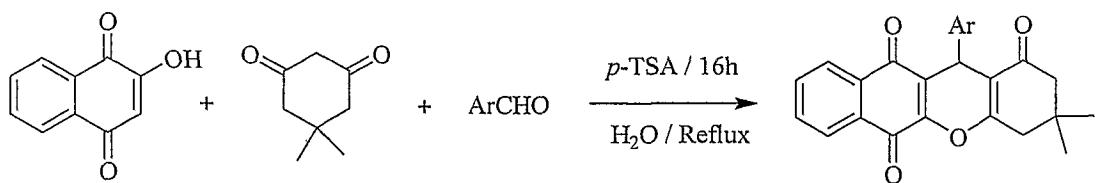
چکیدہ

در سال های اخیر ، مشتقات زانتن دارای هسته نفتوکینون به واسطه نشان دادن اثرات بسیار مهم بیولوژیکی و فارماکولوژیکی جایگاه ویژه ای در حوزه شیمی آلی طبیعی و سنتزی پیدا کرده اند. در این تحقیق :

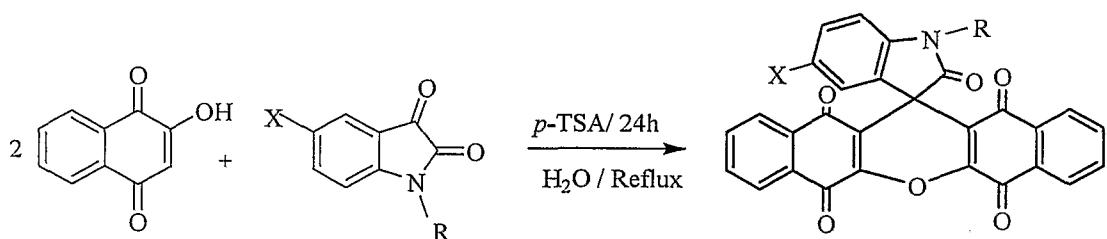
۱. روشی سبز جهت تهیه مشتقات ۱۳-فنیل-۵-هیدرو-دی بنزو [a] و [b] زانتن-تترالون با استفاده از واکنش ۲-هیدروکسی-۱،۴-نفتوکینون و آلدهید های آروماتیک در حضور مقدار کاتالیستی از پاراتولوئن سولفونیک اسید (p -TSA)، در دمای 100°C و در شرایط عاری از حلal گزارش شده است.

۲. تهیه تک ظرف، سه جزیی و نوین مشتقات ۴،۳ دی هیدرو-۳،۳-دی متیل-۱۲-فنیل-۲-هیدرو-بنزو [b] زانتن- تری اون با استفاده از واکنش ۲-هیدروکسی-۴،۴-نفتوکینون، دایمدون و آلدھید های آروماتیک در حضور مقدار کاتالیستی از پاراتولوئن سولفونیک اسید (p -TSA) و در شرایط رفلaksن آب گزارش شده است.

۳. روشی مناسب و تمیز جهت تهیه مشتقات اسپایرو دی بنزو[*i*] و [*b*] زانتن-۱۳، ۳-ایندولین-پنتانون با استفاده از واکنش ۲-هیدروکسی-۱،۴-نفتوکینون و مشتقات آیزاتین در حضور مقدار کاتالیستی از پاراتولوئن سولفونیک اسید (*p*-TSA) و در شرایط رفلaks آب گزارش شده است.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: ترکیبات هتروسیکل حاوی هسته نفتوکینون	۱
۲	۱-۱- مقدمه
۴	۲-۱- مشتقات زانتن
۵	۳-۱- روش های سنتز مشتقات زانتن
۸	۴-۱- اسپاپرو اکسیندول ها
۱۲	۵-۱- کینون ها
۱۳	۶-۱- هیدروکسی-۱،۴- نفتوکینون
۱۴	۷-۱- خواص فیزیکی و شیمیایی ۲- هیدروکسی-۱،۴- نفتوکینون
۱۶	۸-۱- روش های سنتز ۲- هیدروکسی-۱،۴- نفتوکینون
۱۷	۹-۱- واکنش های ۲- هیدروکسی-۱،۴- نفتوکینون
۲۱	فصل دوم: تهییه مشتقات زانتن حاوی هسته نفتوکینون
۲۲	۱-۲- تعریف مسئله
۲۴	۲-۲- تهییه مشتقات ۵- هیدرو- دی بنزو [۱ و b] زانتن تترالون تحت شرایط عاری از حلal
۳۲	۳-۲- تهییه مشتقات ۴،۳- دی هیدرو- ۳- دی متیل - ۱۲- فنیل - ۲- هیدرو- بنزو [b]
۳۷	۴-۲- تهییه مشتقات اسپاپرو [دی بنزو [۱ و b] زانتن- ۱۳، ۳- ایندولین]- پنتانون
۴۱	۵-۲- نتیجه گیری

۴۲	فصل سوم: بخش تجربی و داده های طیفی
۴۳	۱-۳ - دستگاه ها و مواد شیمیایی مورد نیاز
-۱۴، ۱۲، ۷، ۵	-۲-۳ - دستور کار نمونه برای تهیه ۱۳-فنیل-۵-هیدرو-دی بنزو [i و b] زانتن-۵
۴۳	۴-۳ - تتراون (۳۲a) (۱۳H)
-۴، ۱	-۳-۳ - دستور کار نمونه برای تهیه ۳ و ۳'-فنیل متیلن) بیس (۲-هیدروکسی نفتالین -
۴۴	۴-۴ - دستور کار نمونه برای تهیه ۳ دی هیدرو-۳-دی متیل - ۱۲ - فنیل - ۲-هیدرو -
۴۴	بنزو[b] زانتن - ۱۱، ۶، ۱ (۱۲H) تری اون (۳۶a)
۴۵	۴-۵-۳ - دستور کار نمونه برای تهیه اسپایرو دی بنزو[i و b] زانتن-۳، ۱۳ - ایندولین - پنتانون (۴۲a)
۴۶	۴-۶ - خصوصیات فیزیکی و داده های طیفی مشتقات ۱۳ - فنیل-۵-هیدرو-دی بنزو [i و b] زانتن-۵ - ۱۴، ۱۲، ۷ - تتراون (۳۲a-e) (۱۳H)
۴۹	۴-۷ - خصوصیات فیزیکی و داده های طیفی مشتقات ۳، ۳' - (آریل متیلن) بیس (۲-هیدروکسی نفتالین - ۱، ۴ - دی اون) (۳۴ a-i)
۵۴	۴-۸-۳ - خصوصیات فیزیکی و داده های طیفی مشتقات ۴، ۳ دی هیدرو - ۳، ۳' - دی متیل -
۱۲	۴-۹ - فنیل - ۲-هیدرو - بنزو[b] زانتن - ۱۱، ۶، ۱ (۱۲-هیدرو) تری اون (۳۶ a-f)
۵۸	۴-۱۰ - خصوصیات فیزیکی و داده های طیفی مشتقات اسپایرو دی بنزو[i و b] انتن-۳، ۱۳ - ایندولین - پنتانون (۴۲a-f)
۶۰	ضمیمه
۶۱	طیف های IR, ¹ H NMR, Mass و مشتقات ۵-هیدرو-دی بنزو[i و b] زانتن تتراون (۳۲a-e)

۶۲	طيف IR تركيب (۳۲a)
۶۳	طيف ^1H NMR تركيب (۳۲a)
۶۴	طيف Mass تركيب (۳۲a)
۶۵	طيف IR تركيب (۳۲b)
۶۶	طيف ^1H NMR تركيب (۳۲b)
۶۷	طيف Mass تركيب (۳۲b)
۶۸	طيف IR تركيب (۳۲c)
۶۹	طيف ^1H NMR تركيب (۳۲c)
۷۰	طيف Mass تركيب (۳۲c)
۷۱	طيف IR تركيب (۳۲d)
۷۲	طيف ^1H NMR تركيب (۳۲d)
۷۳	طيف Mass تركيب (۳۲d)
۷۴	طيف IR تركيب (۳۲e)
۷۵	طيف ^1H NMR تركيب (۳۲e)
۷۶	طيف Mass تركيب (۳۲e)
77	طيف های IR, ^1H NMR, ^{13}C NMR, Mass مشتقات ۳، ۳'- (آريل متيلين) بيس-۲- هييدروكسى نفتالين - ۱، ۴- دى اون (۳۴a-i)
78	طيف IR تركيب (۳۴a)
79	طيف ^1H NMR تركيب (۳۴a)

٨٠	طيف ^{13}C NMR تركيب (٣٤a)
٨١	طيف Mass تركيب (٣٤a)
٨٢	طيف IR تركيب (٣٤b)
٨٣	طيف ^1H NMR تركيب (٣٤b)
٨٤	طيف ^{13}C NMR تركيب (٣٤b)
٨٥	طيف IR تركيب (٣٤c)
٨٦	طيف ^1H NMR تركيب (٣٤c)
٨٧	طيف ^{13}C NMR تركيب (٣٤c)
٨٨	طيف Mass تركيب (٣٤c)
٨٩	طيف IR تركيب (٣٤d)
٩٠	طيف ^1H NMR تركيب (٣٤d)
٩١	طيف ^{13}C NMR تركيب (٣٤d)
٩٢	طيف Mass تركيب (٣٤d)
٩٣	طيف IR تركيب (٣٤e)
٩٤	طيف ^1H NMR تركيب (٣٤e)
٩٥	طيف ^{13}C NMR تركيب (٣٤e)
٩٦	طيف IR تركيب (٣٤f)
٩٧	طيف ^1H NMR تركيب (٣٤f)
٩٨	طيف ^{13}C NMR تركيب (٣٤f)
٩٩	طيف IR تركيب (٣٤g)
١٠٠	طيف ^1H NMR تركيب (٣٤g)

۱۰۱	طيف ^{13}C NMR ترکيب (۳۴g)
۱۰۲	طيف IR ترکيب (۳۴h)
۱۰۳	طيف ^1H NMR ترکيب (۳۴h)
۱۰۴	طيف ^{13}C NMR ترکيب (۳۴h)
۱۰۵	طيف IR ترکيب (۳۴i)
۱۰۶	طيف ^1H NMR ترکيب (۳۴i)
۱۰۷	طيف ^{13}C NMR ترکيب (۳۴i)
طيف های IR, ^1H NMR, ^{13}C NMR و Mass مشتقات ۴,۳ دی هیدرو-۳-و-۳- دی متیل-	
۱۰۸	۱۲ - فنیل - ۲ - هیدرو - بنزو [b] زاتن - (۱۲H) تری اون (۳۶a-f)
۱۰۹	طيف IR ترکيب (۳۶a)
۱۱۰	طيف ^1H NMR ترکيب (۳۶a)
۱۱۱	طيف ^{13}C NMR ترکيب (۳۶a)
۱۱۲	طيف ^{13}C NMR ترکيب (۳۶a)
۱۱۳	طيف IR ترکيب (۳۶b)
۱۱۴	طيف ^1H NMR ترکيب (۳۶b)
۱۱۵	طيف IR ترکيب (۳۶c)
۱۱۶	طيف ^1H NMR ترکيب (۳۶c)
۱۱۷	طيف Mass ترکيب (۳۶c)
۱۱۸	طيف IR ترکيب (۳۶d)
۱۱۹	طيف ^1H NMR ترکيب (۳۶d)

۱۲۰	..... طيف Mass تركيب (۳۶d)
۱۲۱	..... طيف IR تركيب (۳۶e)
۱۲۲	..... طيف ^1H NMR تركيب (۳۶e)
۱۲۳	..... طيف IR تركيب (۳۶f)
۱۲۴	..... طيف ^1H NMR تركيب (۳۶f)
طيف های IR، Mass و ^1H NMR مشتقات اسپایرو دی بنزو [<i>i</i>] و [<i>b</i>] زانتن-۱۳، ۳-ایندولین	
۱۲۵	..... پنتانون (۴۲a-d)
۱۲۶	..... طيف IR تركيب (۴۲a)
۱۲۷	..... طيف ^1H NMR تركيب (۴۲a)
۱۲۸	..... طيف Mass تركيب (۴۲a)
۱۲۹	..... طيف IR تركيب (۴۲b)
۱۳۰	..... طيف ^1H NMR تركيب (۴۲b)
۱۳۲	..... طيف Mass تركيب (۴۲b)
۱۳۳	..... طيف IR تركيب (۴۲c)
۱۳۴	..... طيف ^1H NMR تركيب (۴۲c)
۱۳۵	..... طيف IR تركيب (۴۲d)
۱۳۶	..... طيف ^1H NMR تركيب (۴۲d)
۱۳۷	..... طيف Mass تركيب (۴۲d)
۱۳۸	..... منابع

فصل اول

ترکیبات هتروسیکل حاوی هسته

نفتوکینون

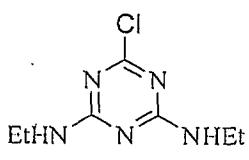
۱-۱ - مقدمه

ترکیبات آلی شناخته شده، ساختمان های گوناگونی دارند، بسیاری از این ترکیبات حلقوی می باشند. هر سیستم حلقوی شامل حداقل یک هتروراتم (یعنی اتمی به غیر از اتم کربن) را می توان هتروسیکل نامید. عناصری که معمولاً به همراه کربن در سیستم های حلقوی وجود دارند، نیتروژن، اکسیژن و گوگرد می باشند. حدود نیمی از ترکیبات آلی شناخته شده دارای حداقل یک جزء هتروسیکلنی هستند.

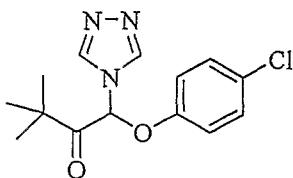
امروزه قسمت اعظم تحقیقاتی که در رشته های مختلف شیمی آلی صورت منی گیرد به نحوی به ترکیبات هتروسیکل مربوط می شوند و طبق برآوردهای به عمل آمده حدود ۶۵ درصد از مقالات منتشر شده در شیمی آلی به این ترکیبات اختصاص دارد، ترکیباتی که از نظر کاربرد صنعتی و خواص بیولوژیکی اهمیت ویژه ای داشته و بخصوص در پزشکی به عنوان داروهای بسیار ارزنده به کار می روند. بسیاری از ترکیبات هتروسیکل در طبیعت یافت می شوند به عنوان مثال می توان به اسیدهای نوکلئیک و ایندول آلکالوئیدها اشاره نمود.

بسیاری از داروها و عمدۀ ترکیبات هتروسیکل که دارای کاربرد عملی هستند از منابع طبیعی استخراج نشده، بلکه ساخته می شوند. اساس شیمی آلی به واقع در مطالعه محصولات طبیعی نهفته است، چرا که این ترکیبات پایه گذار طراحی بسیاری از ترکیبات مفیدی هستند که متعاقباً تکوین می یابند، به عنوان مثال تولید اولیه رنگ های خمره ای بر اساس ساختمان نیل صورت گرفته و همچنین کشف پی در پی عوامل ضد باکتری براساس ساختمان بتالاکتان پنی سیلین بوده است.

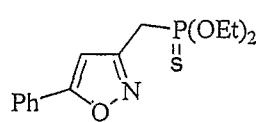
ترکیبات هتروسیکل سنتزی کاربرد فراوانی دارند که از آن جمله می‌توان از علف‌کش‌ها مانند (۱)، قارچ‌کش‌ها^۱ مانند (۲)، حشره‌کش‌ها^۲ مانند (۳)، رنگ‌ها مانند (۴)، رساناهای آلی مانند (۵) و فرآورده‌های دارویی مانند داروهای زخم معده نظیر (۶) نام برد.

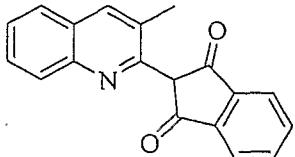
(1)

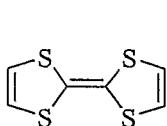
(2)

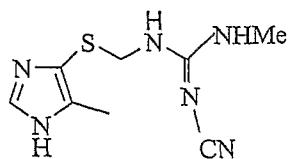
(3)

(4)

(5)

(6)

از برخی ترکیبات هتروسیکل به عنوان عوامل شفاف کننده نوری، ضدآکسایش، ضد خوردگی، افزودنی‌ها و تعدیل کننده‌ها و بسیاری از عوامل دیگر استفاده می‌گردد [۱]. ترکیبات هتروسیکل به عنوان حد واسط در سنتزهای آلی نیز استفاده فزاینده‌ای یافته‌اند. در بسیاری از موارد این مسئله به این دلیل است که یک سیستم حلقوی مناسب می‌تواند در شماری از مراحل سنتز وارد شده و سپس در مرحله دلخواه برای آزاد کردن سایر گروههای فعال به کار رود. یکی دیگر از دلایل استفاده وسیع از ترکیبات هتروسیکل آن است که می‌توان ساختمان آن‌ها را برای دستیابی به عملکرد دلخواه تغییر داد.

۱. Fungicide
۲. Pestchde

بسیاری از هتروسیکل‌ها که در یک گروه ساختمانی قرار دارند دارای تشابهاتی هستند، اما اختلافات عمدۀ ای نیز درون هر گروه وجود دارد. چنین اختلافاتی شامل اختلاف در خاصیت اسیدی یا بازی، اختلاف در قابلیت حمله توسط الکترون دوست‌ها یا هسته دوست‌ها و اختلاف قطبیت می‌باشد. اختلافات ساختمانی ممکن، شامل جابجایی یک هترواتم با هترواتم دیگر در یک حلقه و موقعیت‌های متفاوت آن هترواتم داخل حلقه می‌باشد.

گسترده‌گی و پویایی این بخش از شیمی آلی موجب شده است که ترکیبات هتروسیکل جایگاه خاصی پیدا کرده و همواره مورد توجه شیمیدان‌ها باشند. از این رو محققان با به کاربردن روش‌ها و تکنیک‌های جدید و مدرن به تهیه ترکیبات هتروسیکل همت می‌گمارند. بدین ترتیب با توجه به اهمیت این ترکیبات به نظر می‌رسد که داشتن اطلاعات در خصوص اصول کلی، روش‌های سنتزی و واکنش‌های ترکیبات هتروسیکل برای کلیه صاحبنظران و دانشجویان علم شیمی و رشته‌های مربوط به آن ضروری و لازم است.

از جمله هتروسیکل‌های بسیار مفید زانتن‌ها می‌باشند که به دلیل اهمیتی که این دسته از ترکیبات دارند، بر آن شدیم تا در این تحقیق به مطالعه و بررسی زانتن‌ها بویژه زانتن‌های دارای هسته کینون بپردازیم.

۱-۲- مشتقات زانتن

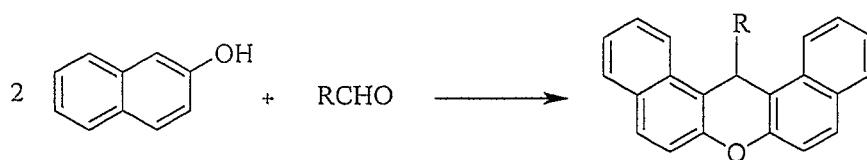
به هتروسیکل‌های شش عضوی دارای یک اتم اکسیژن زانتن گفته می‌شود. چندین ترکیب چند حلقه‌ای دارای ساختار زانتنی از منابع طبیعی بدست آمده است. ترکیبات دارای هسته زانتنی به علت کاربردهای صنعتی، دارویی و بیولوژیکی مفیدی که دارند بسیار حائز اهمیت بوده و اخیراً مورد توجه بسیاری از شیمیدان‌ها قرار گرفته‌اند.

از زانتن‌ها به عنوان رنگ و رنگدانه در صنایع رنگسازی^[۲]، مواد فلورسانس کننده برای قابل مشاهده نمودن ترکیبات بیولوژیکی^[۳] و تکنولوژی لیزر^[۴] استفاده می‌گردد.

این ترکیبات به دلیل خاصیت ضد التهاب [۵]، ضد باکتری [۶]، و ضد ویروس [۷] در فرآیندهای دارویی و بیولوژیکی کاربرد وسیعی دارند. نوع عملکرد و خاصیت ترکیبات زانتنی وابسته به طبیعت استخلاف‌ها و موقعیت آن‌ها روی حلقه زانتنی و یا حلقه مجاور آن می‌باشد. به دلیل اهمیت فراوانی که ترکیبات حاوی هسته زانتن دارند، تا کنون روش‌های متنوعی برای تهیه این ترکیبات ارائه شده است که در ذیل به نمونه‌هایی از آن اشاره خواهیم نمود.

۱-۳- روش‌های سنتز مشتقات زانتن

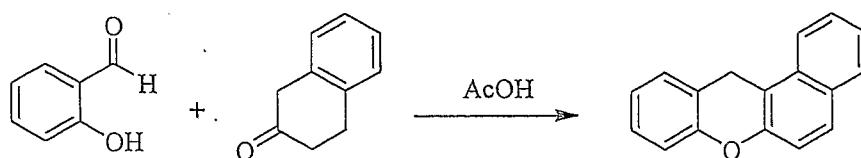
یکی از مشتقات زانتن، دی بنزو زانتن‌ها می‌باشند که به دلیل خواص بیولوژیکی متنوعی که دارند بسیار حائز اهمیت بوده و روش‌های گوناگونی برای سنتز این ترکیبات گزارش شده است. بهترین روش تهیه این ترکیبات واکنش ۲- نفتول با آلدهیدها می‌باشد که در آن از آلدهیدهای آروماتیک و آلیفاتیک گوناگون استفاده می‌شود. همچنین استفاده از کاتالیست‌های مختلف و تغییر در شرایط واکنش برای افزایش بهره و دستیابی به شرایط بهینه بسیار موثر می‌باشد. در این واکنش استفاده از فنول بجای ۲- نفتول چندان مطلوب نبوده و محصول دلخواه حاصل نمی‌گردد. در جدول (۱-۱) به نمونه‌هایی از واکنش ۲- نفتول و آلدهیدها که منجر به تشکیل دی- بنزو زانتن‌ها تحت شرایط گوناگون می‌گردند، اشاره شده است.

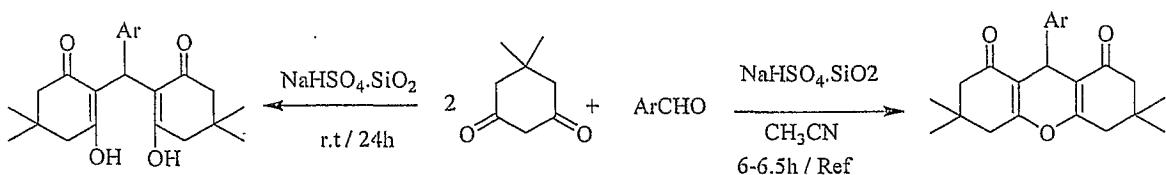
جدول ۱-۱- شرایط متفاوت تهیه مشتقات دی بنزو انتن

Catalyst	Conditions	Yield (%)	Time (h)	Reference
K ₅ COW ₁₂ O _{40.3} H ₂ O	Neat / 125 °C	91	2	[8]
I ₂	Neat / 90 °C	90	2.5	[9]
p-TSA	Neat / 125 °C	89	4	[10]
LiBr	Neat / 130 °C	82	1	[11]
Amberlyst-15	Neat / 125 °C	94	2	[12]
Sulfamic acid	Neat / 125 °C	93	8	[13]
HClO ₄ -SiO ₂	Neat / 125 °C	95	10 Min	[14]

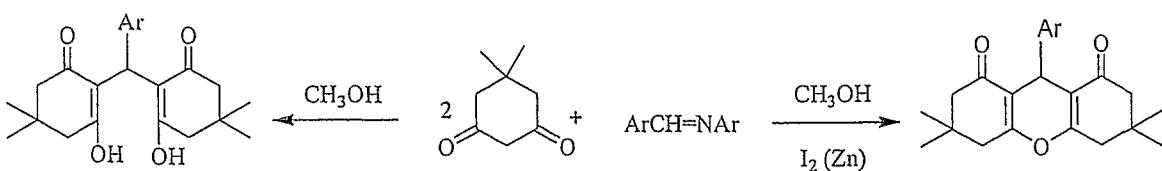
از دیگر مشتقات زانتن، ۱۲-هیدرو بنزو [a] زانتن ها می باشند که توسط آمیتاجها^۱ و همکارانش گزارش شده است. برای تهیه این ترکیبات از ۲-تترالون و ۲-هیدروکسی-آریل آلدهیدها استفاده می شود. این واکنش تحت شرایط اسیدی انجام شده و محصول مورد نظر با بهره مناسب تهیه می گردد^[۱۵].

ترکیب ۱،۸-دی اکسو-اکتا هیدرو زانتن و مشتقاتش از دیگر ترکیبات کاربردی و مفید دارای هسته زانتن می باشند. به دلیل اهمیتی که این دسته از مواد دارا می باشند، تاکنون روش های گوناگونی برای تهیه آنها ارائه شده است که از جمله آن ها می توان به واکنش دایمدون با انواع آلدهیدهای آروماتیک اشاره نمود. استفاده از سیلیکا سدیم هیدروژن سولفات به عنوان کاتالیست و استونیتریل به عنوان حلal محصول زانتن دلخواه را تولید می نماید، در حالی که انجام همین واکنش در دمای اتاق فرآورده دی هیدروکسیل را تولید می کند، که حتی با افزایش زمان واکنش نیز فرآورده زانتنی مورد نظر بست نمی آید [۱۶].

لیانگس رانگ^۱ و همکارانش روش دیگری برای سنتز زانتن دی اون ها پیشنهاد نموده اند. در این روش از دایمدون و انواع ایمین ها استفاده می گردد که در حضور ید و پودر روی به عنوان کاتالیست محصول زانتن دی اون دلخواه تهیه می گردد. در حالیکه انجام واکنش در شرایط بدون کاتالیست در مرحله تشکیل فراورده دی هیدروکسیل متوقف می گردد [۱۷].

۹- آریل-۶-هیدروکسی-۳-هیدرو-زانتن-۳- اون از دیگر ترکیبات هتروسیکل حاوی حلقه زانتن می باشند که از واکنش فلورورو رزورسینول و آلدهیدهای آروماتیک تهیه می شوند.